

Røðan hjá Poul Nyrup Rasmussen í Fólkatínginum:

Seks reglur um Føroyar

Í setanarrøðuni nevndi forsætisráðharrin m.a. at danska stjórnin leggur dent á at hava nært og álitisfult samstarv við allar partar í ríkisfelagsskapinum

DAGNY JOENSEN

Um víðurskiptini í Føroyum nevndi Poul Nyrup Rasmussen, at búskaparliga gongdin seinastu árin hevur verið positiv, vøkstur var á inntøkusiðuni, arbeiðsloysið var minnað, og vend var komin í flytingina av landinum, landskassin hevði yvirskot í 1996 - alt í einum setningi.

Harnæst nevndi hann, at føroyingar miðaðu móti at hava yvirskot á fíggjarlógini í 1997 og 98.

Seinast nevndi forsætisráðharrin, at danska stjórnin fegnast um positivu menningina í Føroyum, sum hann vónandi fór at halda fram komandi árin.

Um víðurskiptini í Grønlandi, nevndi forsætisráðharrin m.a. at Grønland seinastu árin hevur verið merkt av fíggjarligum stabiliteti, hóast tyðandi broytingar í fiskiskapinum.

Ráevnisumsitingin verður, eftir avtalu millum danska stjórnina og Heimastýrið í Grønlandi, flutt til Nuuk.

Danska stjórnin vónar at tað frameftir fara at verða stórir møguleikar á rávenisøkinum til gagns fyri arbeiðs- og inntøkumøguleikarnar í Grønlandi.

Danmark ár 2005

Røðan hjá Nyrup Rasmussen var annars merkt av fíggjarligu broytingunum í Danmark seinastu árin. Hann helt, at stjórnin hevði prógvað at hon hevði verið for fyrri at fornyggja og menna danska samfelagið.

Hetta er okkara háttur - tann danski hátturin - og hann er ikki ein eftirlíkn-ingur av nøkrum øðrum, segði Nyrup Rasmussen.

Forsætisráðharrin kallaði setanarrøðuna fyrri framtíðarmyndina „Danmark 2005“, við merkingini, at danska stjórnin skuldi bera so i bandi, at hvør einstakur borgari í Danmark skuldi syrgja fyri sær sjálvum í næstu öld:

- Hvørjum gagnar tað, at vit tryggja okkum yvirskot á gjaldsjavnaðinum, um tað er undirskot kontointi fyri samband og felagskenslur, segði Nyrup Rasmussen.

Amsterdam-sáttmálin og búskaparlig tálman

Sum tvey átrókandi mál í hesi tíngsetuni, nevndi forsætisráðharrin fólkatíngið um Amsterdam-sáttmálan, og tað neyðuga í at tákna í búskaparliga.

Hann nevndi fimm høvuðsmál, sum rakar danir í gerandisdegnum:

Góðskan av almennum tænastum, familjutrivnaður og útbúgving, betri umhvørvi og sunnari matvørur, málsmiklari vinnulív og ar-

beiðsmarknað, og støðfastari rættar- og útlendingapolitikk.

Um Danmark í Europa nevndi forsætisráðharrin, at hóast Danmark er eitt lítið land, so hevur tað megnað at gera seg galdandi í aljóða myndini. M.a. nevndi hann at heimurin hevði brúk fyri Sameindu Tjóða, og at Danmark tók undir við rudda landminur burtur í krigsherjaðu londunum, so flóttarfólkini kunnu sleppa heim aftur. Hann gav eisini OSCE og NATO síni bestu viðmæli.

Londini í Eystrasalti

Um londini í Eystrasalti segði forsætisráðharrin at danir vóru framsóknarhugaðir og vónaðu at hetta norðureuropeiska økið fór at bloma mentanarliga eins væl og samfelagsliga og fíggjarliga.

Frammalaga í huganum hjá dansku stjórnini er fólkatíngið um Amsterdam-sáttmálan, sum forsætisráðharrin helt vera umráðandi fyri Danmark at samtykkja. Eitt nú fyri at víðka um felagsskapin í Eystur- og Miðeuropa, og hervið tryggja friðin í Europa fyri komandi ættarliði.

- Hesin sáttmáli er greitt eitt framstig fyri demokratið, mannrættindini, betri samstarv um umhvørvismál og arbeiði. Tilíkt, sum allir danir kunnu taka undir við, segði forsætisráðharrin.

Vivíkjandi umhvørvismálum nevndi hann m.a., at syruregnid ikki stæðgaði við danska markið, og at tey gomlu kjarnorkuverkini í Eystureuropa eisini eru trupulleikar, sum danir noyddust at taka støðu til.

Við nýggju umhvørvisreglunum í Amsterdam-sáttmálanum verður lættari at bota um dálkingina út um landamørk, segði hann.

Um danska búskapin, segði forsætisráðharrin, at danska stjórnin við sínum búskaparpolitikki og nýskapanareglum fyri arbeiðsmarknaðin og skattaskipanina, hevur skapt ein støðugan samfelagskarm.

Danmark frammalaga

Tað er ikki víðvundur uttanífrá, sum hevur bót um hesi víðurskipti. Størstu handilssambondini í Týsklandi og í Svøríki eru eftirbátar á hesum øki. Vit skulu leita leingi í Europa, fyri at finna onnur lond, sum hava havt eins stóra framgongd, segði Nyrup Rasmussen, sum eisini tók til, at nógva staðni í Danmark er so at siga einki arbeiðsloysi.

Um framtíðarvónirnar fyri arbeiðsloysi, segði forsætisráðharrin, at har tað

- Búskaparliga gongdin í Føroyum seinastu árin hevur verið positiv, vøkstur er á inntøkusiðuni, arbeiðsloysið er minnað, vend er komin í flytingina av landinum og landskassin hevur yvirskot, var m.a. nakað av tí, sum Poul Nyrup Rasmussen nevndi í setanarrøðuni, tá Fólkatíngið fór aftur til verka evtir summarfrítíðina

fyrí fyra árum síðan vóru trý ung arbeiðsleys, eru í dag bert ein arbeiðsleysur. Um fá ár fór tað at vera trupult at finna ein arbeiðsleysan í Danmark, segði hann.

Fyri ikki at lata framgongdina fara fyri bakka aftur, er danska stjórnin óvilkilg í síni kós frameftir: - Neyðugt verður at tákna í, uttan tó at skerja vælferðina, og 1998 verður kortini betur enn 1997, men ferðin í framgongdini noyðist at minkast eitt vet.

Privatnýtslan veksur ov nógv í løtuni, og tí er brúk fyri at danir spara meira enn higartil.

Seks miá. krónur skulu sparast

Stjórnin vil spara 1 pst. av lønini við eka uppsparing í ATP. Við hesum økist uppsparingin við 4 mia. krónur. Annað uppskot er stempelgjald á eigarabúðir. Umframt tað ætlar stjórnin at spara tvær miá. krónur á

fíggjarlógini.

Á sjúkrahúsøkinum er gongd komið á málið um at fólk frítt kunnu velja sjúkrahús, um brúk er fyri tí. Ætlanin er frameftir at stytta um biðitíðina, men um fólk vilja sleppa skjótari til, skal møguleiki verða fyri at velja annað sjúkrahús, har biðitíðin er styttri.

Seinastu árin hava sálárlig sjúk fólk verið fyri vanbýti í danska heilsuverkinum.

Nú skal umsorganin fyri hesum sjúklingum útbýggjast og møguleikarnar at fáa eina íbúð økjust.

Eisini umsorganin fyri teimum gomlu nevndi forsætisráðharrin. Eldri fólk skulu hava møguleika at búgva heima sum longest, men neyðugt er at útbýggja heimahjálparskipanina, fyri at veita gomlum góða hjálpi í gerandisdegnum.

bókliga útbúgving.

Um útlendingarpolitikkinn segði forsætisráðharrin m.a. at danska stjórnin frameftir vil hava flóttarfólkapolitikk, sum byggir á menniskjansligt støðufesti. Sambært aljóða skyldum skulu danir taka ímóti teimum, sum eru flýggjað undan borgarkríggi og forfylging í heimlandinum.

Útlendingar skulu vinna til upphaldsliði

Higartil fórði politikkurin um integratión av útlendingum, hevur ikki verið nóg góður. Talan hevur í alt ov stóran mun verið um málsviðgerð av klientum, og passiva upphaldsskyldu.

Málið er at útlendingar sum koma til Danmarkar, fáa rættindi, men eisini skyldu at finna seg til rættis á arbeiðsmarknaðinum, og á tann hátt vinna sær til lívins upphald.

Peningur skal setast av til at fáa útlendingar og flóttarfolk í arbeiði, og minnni upphæddir skulu brúkast til upphaldsskyldur, segði forsætisráðharrin m.a. í setanarrøðuni, tá fólkatíngin fór aftur til arbeiði eftir summarfrítíðina.

Málið: Øil ung undir útbúgving

Um tey ung upplýsti Nyrup Rasmussen, at átta av 10 ungum eru undir útbúgving. Á ár 2000 er ætlanin at víðka tilbóðið til 9 av 10. Málið er at bjóða øllum ungum útbúgvingarmøguleikar til fakliga eins væl og